Nettietiketin kehittäminen digitaalisen etäopetuksen aikana

31.3.2020

Internet on monin tavoin erityinen ja omalaatuinen ympäristö, joka on täynnä monia hyödyllisiä tiedostoja, ohjelmia sekä multimediaa. Hyödyllisen tiedon lisäksi verkossa voi tehdä helposti ostoksia ja hoitaa pankkiasioita. Jotta Internetin käyttö olisi mukavaa ja joustavaa, kannattaa noudattaa siihen liittyviä ohjeita ja sääntöjä. Myös etäopetusta suunniteltaessa ja toteutettaessa on hyvä pohtia nettietikettiä ja vahvistaa omaa eettistä osaamistaan ja selkärankaansa osana laajaa virtuaalista viestintäketjua.

Virtuaalinen kohteliaisuus ja kollegiaalisuus

Virtuaalisessa viestinnässä korostuu vastaanottajan kunnioittaminen. On hyvä muistaa, että sähköpostiviestissä ja chatkeskustelussa ei tulisi kirjoittaa mitään sellaista, mitä ei olisi valmis sanomaan henkilölle kasvokkain. Onkin hyvä toimia hiukan hitaammin, eikä reagoida kovin spontaanisti. Maltti on valttia. Samalla kun teknologia kehittyy, tarve inhimillisyyden ja kollegiaalisuuden edistämiseen kasvaa. Teknisten menetelmien lisääntyessä tarvitaan pehmeiden arvojen vahvaa esiinnostamista. Samalla, kun kehitetään tekoälysovelluksia, on tärkeää satsata kollegiaalisen tiimiälyn ja digitaalisten tunneäly- ja tilannetietoisuustaitojen oppimiseen ja opettamiseen.

On myös hyvä miettiä, mikä digitaalinen sovellus toimisi parhaiten ja helpottaisi sellaisten opiskelijoiden tai kollegoiden virtuaalista osallistumista, joilla ei vielä paljon kokemusta digitaalisesta ympäristöstä ja erilaisten sovellusten käytöstä. On hyvä edetä matalalla kynnyksellä ja kannustaen. Jollekulle voi olla myös hyvin jännittävää sanoa ääneen mitään, jos kyseessä laajempi verkostotapaaminen, esimerkiksi skypeseminaari. Opettajana onkin hyvä käyttää session alussa hieman aikaa ilmapiirin leppoisuuden ja sallivuuden kehittämiseen. On hyvä muistaa omia etäopetustehtäviä opiskelijaryhmilleen laatiessaan, että opiskelijoille on tulossa tehtäviä muiltakin opettajilta, että opiskelijoiden työkuorma ei kasva kohtuuttomasti. On hyvä miettiä sekä opiskelijoiden että opettajakollegoiden hyvinvointia erityisesti tänä poikkeuksellisena aikana, kun sosiaalisesta mediasta vyöryy runsaasti koronafaktaa ja -fiktiota. Näin ollen digitaalisen materiaalien ja tehtävien laatimisessa on noudatettava maalaisjärkeä ja kohtuullisuutta, ettei aiheuteta opiskelijoille koronahuolien lisäksi enää *digistressiä.*

Kokemuksiani ryhmäetäopetuksesta

Virtuaaliset yhteydet ja teknologia toimivat hyvin. Virtuaalinen verkostoituminen ja viestintä on alkanut hienosti. Virtuaalisessa seminaarissa on tärkeää huomioida, että jokaiselle opiskelijalle annetaan yhtä paljon aikaa oman tehtävänsä esittämiseen. Jokaisella on myös oikeus saada rakentavaa palautetta. Opettajan on hyvä käyttää virtuaaliopetuksen aikana myös ”pitkiä tuntosarvia”, sillä opiskelijoiden keskinäiset skismat ja erimielisyydet on osattava hoitaa hienotunteisesti. Opiskelijoiden keskustelua chattyypisessä ohjauksessa

kuunnellessani on ollut hämmentävää huomata, miten paljon opiskelijoilla ilmenee keskinäistä kilpailua ja provosoitumista, jopa kateutta. Tällöin opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus voi olla julmaa. Tähän on tärkeää puuttua opettajana rakentavasti ja neutraalisti. Nettietiketin kehittäminen on erittäin tärkeää ryhmäetäopetuksen kollegiaalisuuden edistämiseksi. Jatkossa voimmekin kehittää nettietiketin kehittämiseen ja digitaalisen tilannetietoisuuden edistämiseen täydennyskoulutusta opettajille ja kurssin opiskelijoille.

Digitaalisen opetusmateriaalin valinta ja valmistelu

Internetistä löytyy monenlaisia valmiita videoita, joita voimme hyödyntää opetuksessa. On tärkeää varmistaa, onko niiden jakamiseen lupa tai voiko luvan hankkia. Materiaalin valinnassakin tarvitaan eettisiä tuntosarvia ja lähdekritiikkiä. On hyvä noudattaa normaalia huolellisuutta ja varovaisuutta lähetettäessä video- tai muita ohjelmatiedostoja tai dokumentteja. Lisäksi on noudatettava mm. Tekijänoikeus- ja tavaramerkkilakia. Omien nauhoitusten laatiminen on suositeltavaa ja hyödyllistä, sillä niitä voidaan tulevaisuudessa hyödyntää vaihtoehtoisina menetelminä erilaisten kurssien toteuttamisessa, esimerkiksi opiskelijan ollessa sairastumisen takia poissa luennoilta.

Mari Salminen-Tuomaala, TtT, yliopettaja, Kliinisen hoitotyön asiantuntijuus
SeAMK Sosiaali- ja terveysala